सहायक कक्ष अधिकारी मर्यादित (विभागीय) स्पर्धा परीक्षा - 2021
पेपर क्र. II दि. 6 मार्च 2022.

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET No.

W14 2021

प्रश्नपुस्तिका

संच क्र. **A**

पेपर II

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग/मंत्रालय येथे चालणाऱ्या कार्यालयीन कामकाजाचे ज्ञान व पद्धती

वेळ : 1 (एक) तास

एकूण प्रश्न : 100
एकूण गुण : 100

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत **100** अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]
केंद्राची संकेताक्षरे — शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **मंत्रालयातील लिपिकवर्गीय कर्मचाऱ्यांनी विभाग "अ" आणि विभाग "ब" सोडविणे आवश्यक आहे. आणि महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगातील लिपिकवर्गीय कर्मचाऱ्यांनी विभाग "अ" आणि विभाग "क" सोडविणे आवश्यक आहे.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही. एकापेक्षा जास्त उत्तरे नमूद केल्यास ते उत्तर चुकीचे धरले जाईल व त्या चुकीच्या उत्तराचे गुण वजा केले जातील.

(7) प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तरांसाठी 25% किंवा 1/4 गुण वजा/कमी करण्यात येतील."

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या शेवटच्या पानावर पहा

कच्च्या कामासाठी जागा/SPACE FOR ROUGH WORK

विभाग – अ

1. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 मधील नियम 19 नुसार 'स्थावर व जंगम मालमत्ता' मध्ये पुढीलपैकी कोणत्या बाबीचा समावेश होतो ?

अ. बँक ठेवीसहीत रोख रक्कम

ब. शेअर्स, ऋणपत्रे

क. त्याने काढलेली ऋणे आणि इतर दायित्व

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ आणि ब (2) फक्त ब आणि क

(3) फक्त अ आणि क (4) सर्व पर्याय

---

2. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 च्या नियम ____________ नुसार कोणत्याही शासकीय कर्मचाऱ्याला कोणत्याही राजकीय पक्षाच्या किंवा राजकारणात भाग घेणाऱ्या कोणत्याही संघटनेचा सदस्य होता येणार नाही.

(1) नियम 5(2) (2) नियम 5(4) (3) नियम 5(1) (4) नियम 5(3)

---

3. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 चे तरतुदीनुसार शासकीय कर्मचाऱ्याने कोणता विवाह करताना शासनास तात्काळ कळविले पाहिजे ?

(1) आंतरधर्मीय विवाह

(2) आंतरजातीय विवाह

(3) भारतीय नागरिक नसणाऱ्या व्यक्तीशी विवाह

(4) समलैंगिक विवाह

---

4. "भू-अभिलेख व महसूल विभागातील कर्मचाऱ्यांनी कोणतीही मालमत्ता खरेदी करणे किंवा त्याकरिता बोली बोलणे" ह्याबाबतची तरतूद म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 च्या कोणत्या नियमात देण्यात आली आहे ?

(1) नियम 17 (2) नियम 18 (3) नियम 20 (4) नियम 25

---

5. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 नियम 29 मधील परिशिष्ट 'शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या संघटनेला मान्यता देण्याकरिता शर्ती' मधील 'शासकीय औद्योगिकेतर कर्मचारी' यामध्ये कोणाचा समावेश होईल ?

अ. मंत्रालयीन कक्ष अधिकारी

ब. तहसीलदार

क. पोलीस सब इन्स्पेक्टर

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ आणि ब (2) फक्त ब आणि क

(3) फक्त अ आणि क (4) सर्व पर्याय

---

6. पुढीलपैकी कोणती कृती म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 मधील तरतुदीस अनुसरून ***नाही*** ?

अ. 'ब' हा कर्मचारी मे 2020 ला सेवानिवृत्त झाला. त्याच्या निरोपसमारंभात 'क' या कर्मचाऱ्याने शासनाच्या सेवेतील त्याच्या उपलब्धीबाबत शासनाच्या पूर्वमंजूरीशिवाय भाषण केले.

ब. सदर निरोपसमारंभासाठी गट 'क' व गट 'ड' च्या कर्मचाऱ्यांकडून वर्गणी वसूल करण्यात आली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ
(2) फक्त ब
(3) अ आणि ब
(4) कोणतीही नाही

---

7. खालील कोणते विधान ***चुकीचे*** आहे ?

अ. शासकीय कर्मचाऱ्याला स्वत: चे नाव शाळा किंवा कोणत्याही सार्वजनिक संस्थेशी जोडण्यास अनुमती देता येईल.

ब. शासनाच्या पूर्वमान्यतेने एखाद्या पदक किंवा चषकास स्वत:चे नाव जोडण्यास शासकीय कर्मचाऱ्याला अनुमती देता येईल.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ
(2) फक्त ब
(3) अ आणि ब दोन्हीही
(4) यापैकी एकही नाही

---

8. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 अन्वये 'शासकीय कर्मचारी' या व्याख्येत कोणाचा समावेश होतो ?

अ. महाराष्ट्र राज्याच्या कामकाजासंबंधातील कोणत्याही नागरी सेवेत किंवा पदावर नियुक्त केलेली व्यक्ती.

ब. अशी व्यक्ती जिची सेवा कंपनीकडे, महामंडळाकडे, संघटनेच्या स्थानिक प्राधिकरणाकडे सोपविलेली असेल व तिचे वेतन राज्याच्या एकत्रित निधीव्यतिरिक्त अन्य मार्गाने काढले जात असेल.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ
(2) फक्त ब
(3) फक्त अ आणि ब
(4) कोणतीही नाही

---

9. पुढीलपैकी कोणती कृती ही म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 मधील तरतुदीस अनुसरून ***नाही*** ?

(1) शासकीय कर्मचारी सार्वजनिक मंडळाने आयोजित केलेल्या कमी खर्चाच्या साध्या अशा मनोरंजनपर कार्यक्रमास उपस्थित होता.

(2) शासकीय कर्मचारी शासनाच्या मान्यतेने धर्मादाय स्वरूपाचे मानसेवी काम हाती घेऊ शकेल.

(3) शासकीय कर्मचारी सट्टेबाजीच्या उद्देशाने शेअर्स, कर्जरोखे यांची वारंवार खरेदी विक्री करू शकतो.

(4) शासकीय कर्मचाऱ्याला विहीत प्राधिकरणाच्या मंजूरीने सार्वजनिक संस्थेकरीता किंवा खाजगी व्यक्तीकरीता फी स्वीकारता येईल.

10. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 मध्ये 14 वर्षाखालील मुलांना नोकरीस ठेवण्यास प्रतिबंध करणारी तरतूद खालील कोणत्या शासन अधिसुचनेद्वारे समाविष्ट करण्यात आली आहे ?
(1) 23 ऑक्टोबर, 2015 (2) 1 डिसेंबर, 1997
(3) 24 फेब्रुवारी, 2014 (4) 18 जुलै, 2008

---

11. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 मधील नियम 19 नुसार गट ब चे पद धारण करणाऱ्या कर्मचाऱ्याच्या बाबतीत विहीत प्राधिकरण याचा अर्थ ________ आहे.
(1) शासन (2) विभाग प्रमुख
(3) कार्यालय प्रमुख (4) वरीलपैकी एकही नाही

---

12. भारतीय संविधानाच्या कोणत्या अनुच्छेदाच्या परंतुकाद्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून 'महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, 1979' तयार करण्यात आले आहेत ?
(1) अनुच्छेद 312 A (2) अनुच्छेद 309
(3) अनुच्छेद 275 (4) अनुच्छेद 328

---

13. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 मधील 22 अ नुसार कोणती परिस्थिती ही लैंगिक छळवादाच्या कृती किंवा वर्तणूकीशी संबंधित असेल तर ती लैंगिक छळवाद मानली जाईल.
अ. तिच्या कामामध्ये विशेष वागणूक देण्याचे आश्वासन देणे
ब. तिच्या कामामध्ये हानिकारक वागणूक देण्याची धमकी देणे
क. तिच्या स्वास्थ्यावर किंवा सुरक्षिततेवर परिणाम करणारी अपमानास्पद वागणूक देणे

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ आणि ब (2) फक्त ब आणि क (3) फक्त अ आणि क (4) अ, ब आणि क

---

14. शासकीय कर्मचारी बाबत खालील कोणते विधान बरोबर आहे ?
अ. महाराष्ट्र राज्याच्या कामकाजा संबंधातील कोणत्याही सेवेत किंवा पदावरील व्यक्ती.
ब. ज्याची सेवा कंपनीकडे, महामंडळाकडे, संघटनेच्या स्थानिक प्राधिकरणाकडे किंवा अन्य कोणत्याही शासनाकडे सोपविलेली असेल, मग त्याचे वेतन राज्याच्या एकत्रित निधीव्यतिरिक्त अन्य मार्गाने काढले जात असेल.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ (2) फक्त ब
(3) अ आणि ब दोन्हीही (4) यापैकी एकही नाही

---

15. विधाने लक्षात घ्या :
अ. कोणताही शासकीय कर्मचारी शासनाच्या संमतीने साक्ष देत असताना शासनाच्या धोरणावर किंवा कृतीवर टीका करू शकणार नाही.
ब. लोकलेखा समितीसमोर किंवा न्यायिक चौकशीच्या वेळी दिलेल्या साक्षीला वरील नियम लागू होणार नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ बरोबर, ब चुकीचे (2) अ चुकीचे, ब बरोबर
(3) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत (4) दोन्ही विधाने चुकीचे आहेत

16. शासकीय कर्मचाऱ्याने कोणत्या मालमत्तेचे विवरण सादर करणे आवश्यक आहे ?

(1) स्थावर मालमत्तेचे
(2) मौल्यवान मालमत्तेचे
(3) जंगम मालमत्तेचे
(4) स्थावर, जंगम व मौल्यवान मालमत्तेचे

---

17. शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या सन्मानार्थ सार्वजनिक समारंभामध्ये, समारंभ ________ किंवा ________ स्वरूपाचा असला तरीही सक्तीने वर्गणी वसूल करण्यास मनाई आहे.

(1) खाजगी, वैयक्तिक
(2) वैयक्तिक, मनोरंजन
(3) पूर्णपणे खाजगी, अनौपचारिक
(4) मनोरंजनाचा, खाजगी

---

18. महिला कर्मचाऱ्यांना कामाच्या ठिकाणी सुरक्षितता देण्याचे दृष्टिने म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 मध्ये नियम 22-अ हे खालील कोणत्या शासन अधिसुचनेद्वारे दाखल करण्यात आले ?

(1) 18 जुलै, 2008
(2) 8 फेब्रुवारी, 2007
(3) 23 ऑक्टोबर, 2015
(4) 7 मे, 2013

---

19. पुढीलपैकी कोणती कृती म.ना.से. (वर्तणूक) नियमातील तरतूदीस अनुसरून ***नाही*** ?

(1) 'क्ष' या कर्मचाऱ्याने वृत्तपत्रासाठी राजकीय स्वरूपाचे लेख पाठविले.
(2) शासकीय कर्मचाऱ्याने शासनाच्या पूर्वमंजूरीशिवाय स्वत:चा काव्यसंग्रह प्रकाशित केला.
(3) शासकीय कर्मचारी शासनाच्या मंजूरीने अराजकीय स्वरूपाच्या नियतकालिक प्रकाशनाच्या व्यवस्थापनात सहभागी झाला.
(4) शासकीय कर्मचाऱ्याने ग्लोबल वॉर्मिंग या विषयावर माहितीपर भाषण दिले.

---

20. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 मधील नियम 10 मध्ये शासकीय कर्मचाऱ्याने समिती किंवा प्राधिकरणापुढे साक्ष देणेबाबतची तरतूद खालीलपैकी कोणत्या साक्षी करिता लागू ***नाही*** ?

(1) शासनाने किंवा संसदेने किंवा कोणत्याही राज्य विधानमंडळाने नियुक्त केलेल्या प्राधिकरणासमोर होणाऱ्या कोणत्याही चौकशीच्या वेळी दिलेली साक्ष.
(2) न्यायिक चौकशीच्या वेळी दिलेली साक्ष.
(3) शासनाने किंवा शासनाला दुय्यम असणाऱ्या कोणत्याही प्राधिकरणाने आदेश दिलेल्या विभागीय चौकशीच्या वेळी दिलेली साक्ष.
(4) पर्याय (1), (2) आणि (3)

---

21. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम 22 अ नुसार 'कामाचे ठिकाण' यामध्ये खालीलपैकी कशाचा समावेश होत ***नाही*** ?

अ. शासनाच्या नियंत्रणाखाली असलेला विभाग

ब. रुग्णालये

क. क्रीडासंस्था

ड. घर

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ (2) फक्त ब

(3) फक्त ड (4) कोणताही नाही

---

22. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 चे तरतूदीनुसार गट अ चे कोणतेही पद धारण करणारा शासकीय कर्मचारी विवाह, वर्षदिन, अंत्यसंस्कार किंवा धार्मिक समारंभाचेवेळी किती देणगी स्वीकारू शकतो ?

(1) ₹ 50,000 (2) ₹ 25,000

(3) ₹ 10,000 (4) ₹ 5,000

---

23. म.ना.से. (वर्तणूक) नियम, 1979 मधील तरतूदीनुसार खालीलपैकी कोणत्या कृतीसाठी शासनाची पूर्वमंजूरी आवश्यक आहे ?

(1) शासकीय कर्मचाऱ्याच्या पतीने किंवा पत्नीने वारसाहक्काने मिळालेल्या उत्पन्नातून केलेला व्यवहार

(2) शासकीय कर्मचाऱ्याच्या पत्नीने स्त्रीधनातून केलेला व्यवहार

(3) शासकीय कर्मचाऱ्याच्या पत्नीने किंवा पतीने विवाहानिमित्त मिळालेल्या देणगीतून केलेला व्यवहार

(4) शासकीय कर्मचाऱ्याने नेहमीच्या किंवा प्रसिद्ध व्यापाऱ्यामार्फत केला नसेल असा व्यवहार

---

24. "शासकीय औद्योगिकतर कर्मचारी" यामध्ये कोणत्या कर्मचाऱ्यांचा समावेश होतो ?

(1) केवळ प्रशासनिक काम पार पाडण्यासाठी नियुक्त केलेले कर्मचारी

(2) ज्यांना कारखाना अधिनियम लागू होतो असे शासकीय कारखान्यातील शासकीय उपक्रमातील कामगार

(3) पोलीस

(4) तुरुंग विभागात काम करणारे व्यक्ती

---

25. शासकीय कर्मचारी संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?

(1) शासकीय कर्मचारी शासनाची पूर्वमंजुरी मिळाल्याखेरीज प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यापारात किंवा धंदयात गुंतणार नाही.

(2) शासकीय कर्मचारी शासनाची पूर्वमंजुरी मिळाल्याखेरीज कोणताही व्यापार करू शकतो.

(3) शासनाची पूर्वमंजुरी शिवाय दुसरी कोणतीही नोकरी स्वीकारू शकतो.

(4) कुटुंबातील व्यक्तीच्या विमा एजन्सीचा प्रचार करू शकतो.

26. धारणाधिकार :

अ. कोणत्याही स्थायी पदावर कायम नियुक्त झालेल्या शासकीय कर्मचारी त्या पदाचा धारणाधिकार संपादित करतो.

ब. अन्य कोणत्याही पदावर त्याने पूर्वी संपादित केलेला कोणताही धारणाधिकार समाप्त होतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत

(2) दोन्ही विधाने चुकीची आहेत

(3) विधान अ बरोबर असून विधान ब चुकीचे आहे

(4) विधान ब बरोबर असून विधान अ चुकीचे आहे

---

27. खालीलपैकी कोणत्या प्रमाणपत्राची नोंद सेवापुस्तकात केली जात ***नाही*** ?

(1) वैद्यकीय प्रमाणपत्र (2) जन्मतारीख नोंद

(3) वैयक्तिक चारित्र्य प्रमाणपत्र (4) जात प्रमाणपत्र

---

28. 'लेखापरीक्षा अधिकारी' संदर्भात खालील कोणते विधान बरोबर आहे ?

अ. भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांनी नियुक्त केलेला.

ब. लेखापरीक्षा मंडळामध्ये सेवा करीत असलेला शासकीय कर्मचारी.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ (2) फक्त ब

(3) अ आणि ब दोन्हीही (4) यापैकी एकही नाही

---

29. नियतकालिक वेतनवाढीमुळे जे किमान वेतनापासून कमाल वेतनापर्यंत वाढत जाते अशा वेतनाला काय म्हणतात ?

(1) समयश्रेणी वेतन

(2) विशेष वेतन

(3) वैयक्तिक वेतन

(4) संभाव्य वेतन

---

30. सेवा पुस्तकाच्या वार्षिक पडताळणी बाबत खालीलपैकी कोणते विधान ***चुकीचे*** आहे ?

(1) प्रत्येक वर्षी 'मे' महिन्यात पडताळणी करावी.

(2) वेतनदेयके, वेतनपट ग्राह्य धरण्यात येवू नये.

(3) सेवा पुस्तकातील नोंदीची इतर अभिलेखावरून पडताळणी करावी.

(4) सेवापुस्तकात पडताळणी केल्याची नोंद कार्यालय प्रमुखाने घ्यावी.

---

31. शासकीय सेवेकरिता पात्रता विषयक वैद्यकीय प्रमाणपत्रामध्ये खालील कोणत्या बाबींचा समावेश असतो ?

अ. ओळख चिन्ह

ब. देवी काढल्या आहेत किंवा नाहीत

क. उमेदवाराच्या डाव्या हाताच्या अंगठयाचा ठसा

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ (2) फक्त क

(3) फक्त अ आणि क (4) वरीलपैकी सर्व

---

32. राज्याच्या एकत्रित निधीत खालीलपैकी कशाचा समावेश होत ***नाही*** ?

(1) भारत सरकारकडून प्राप्त सर्व महसूली रकमा

(2) राजकोष पत्राच्या विक्रीद्वारे उभारलेली कर्जे

(3) अर्थोपाय आगाऊ रकमा

(4) भविष्य निर्वाह विधीच्या रकमा

---

33. पुढीलपैकी कोणत्या प्रकरणी शासकीय कर्मचाऱ्याची कमी वेतन असणाऱ्या पदावर बदली करता येते ?

अ. कर्मचाऱ्याने लेखी विनंती केल्यास

ब. वैद्यकीय कारणास्तव

क. कर्मचाऱ्याची अकार्यक्षमता

ड. कर्मचाऱ्याची गैरवर्तणूक

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ आणि ब (2) फक्त क आणि ड

(3) यापैकी कोणतेही नाही (4) अ, ब, क आणि ड सर्व प्रकरणी

---

34. ज्या शासकीय कर्मचाऱ्यास जन्माचे वर्ष व महिना माहीत आहे, पण नेमकी तारीख माहीत नाही त्यावेळी कोणती तारीख जन्मतारीख म्हणून मानण्यात यावी ?

(1) 1 तारीख (2) 15 तारीख

(3) 18 तारीख (4) 16 तारीख

---

35. म.ना.से. (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, 1981 च्या नियम 34 नुसार शासकीय कर्मचाऱ्याचा ________ शासनाच्या सेवेसाठी असतो.

(1) केवळ कार्यालयीन मर्यादेचा वेळ

(2) केवळ 8 तासाचा वेळ

(3) संपूर्ण वेळ

(4) कार्यालय प्रमुखाने दिलेल्या आदेशानुसाराचा वेळ

36. वैयक्तिक चारित्र्य प्रमाणपत्राच्या सेवापुस्तकातील नोंदीबाबत खालील योग्य पर्याय निवडा.

अ. वैयक्तिक चारित्र्य प्रमाणपत्राची नोंद सेवापुस्तकात करू नये.

ब. विभाग प्रमुखाच्या आदेशाशिवाय वैयक्तिक चारित्र्य प्रमाणपत्राची नोंद सेवापुस्तकात करू नये.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ बरोबर
(2) फक्त ब बरोबर
(3) अ आणि ब दोन्हीही बरोबर
(4) यापैकी एकही नाही

---

37. प्रवास भत्यामध्ये शासकीय कर्मचाऱ्याच्या वाहनांच्या देखभालीसाठी दिलेल्या भत्त्यांचा, तसेच वाहक इत्यादिंना बक्षीसी देण्याचा खर्च यांचा समावेश होतो. हे विधान ________

(1) चूक आहे
(2) बरोबर आहे
(3) अंशत: चूक आहे
(4) अंशत: बरोबर आहे

---

38. सर्वसाधारणपणे पुढीलपैकी कोणत्या बाबींची नोंद सेवापुस्तकात घेण्यात येते ?

अ. जन्मतारीख

ब. राहण्याचे ठिकाण

क. वैयक्तिक ओळख चिन्हे

ड. वैयक्तिक चारित्र्य प्रमाणपत्राची नोंद

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ
(2) फक्त अ आणि ब
(3) फक्त अ, ब आणि क
(4) अ, ब, क आणि ड सर्व

---

39. खालील विधान वाचा व उत्तर द्या.

शासकीय कर्मचाऱ्याला जेव्हा वाढीव जबाबदाऱ्यासहीत बढतीचे नवीन पद ग्रहण करावयाचे असेल तेव्हा, नवीन पदाची कर्तव्ये स्वीकारली असतील त्या तारखेपासूनच उच्चतर वेतन अनुज्ञेय होईल.

(1) वरील विधान पूर्णत: चूक आहे
(2) वरील विधान अंशत: चूक आहे
(3) वरील विधान बरोबर आहे
(4) यापैकी एकही नाही

---

40. पुढील विधाने वाचून योग्य पर्याय निवडा.

अ. अराजपत्रित शासकीय कर्मचाऱ्याची शासकीय सेवेत नियुक्ती झाल्यावर विहीत नमुन्यातील त्याचे सेवापुस्तक विनामुल्य दोन प्रतीत ठेवले पाहिजे.

ब. सेवापुस्तकाची एक प्रत कार्यालय प्रमुखाच्या अभिरक्षेत ठेवावी, तर दुसरी प्रत संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याला देण्यात यावी.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ बरोबर, ब चूक
(2) अ चूक, ब बरोबर
(3) अ आणि ब दोन्ही बरोबर
(4) अ आणि ब दोन्ही चूक

---

41. म.ना.से. (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, 1981 चे नियम 31 मधील तरतुदीच्या अपवादातील दीर्घ सुट्टी या संज्ञेमध्ये ________ समावेश होतो.

(1) राष्ट्रीय सुट्यांचा

(2) सार्वजनिक सुट्यांचा

(3) अनौपचारिक सुट्यांचा

(4) पर्यायी सुट्यांचा

---

42. म.ना.से. (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, 1981 चे नियम 19 नुसार शासन सेवेकरिता आलेल्या उमेदवाराची नेत्रदोषा व्यक्तिरीक्त कोणतीही विकलांगता कोण माफ करू शकते ?

(1) वैद्यकीय अधिकारी

(2) वैद्यकीय मंडळ

(3) संचालक आरोग्य सेवा

(4) कार्यालय प्रमुख

---

43. म.ना.से. (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, 1981 चे नियम 18 नुसार कोणत्या कर्मचाऱ्यांना आरोग्यविषयक वैद्यकीय प्रमाणपत्र दाखल करण्यापासून सूट दिली आहे ?

(1) तात्पुरत्या सेवेतील कर्मचाऱ्यांना

(2) व्यंग असलेल्या शासकीय कर्मचाऱ्यांना

(3) सेवानिवृत्तीनंतर सहा महिन्याचे आत पुनर्नियुक्ती केलेल्या सेवानिवृत्त शासकीय कर्मचाऱ्याला

(4) रुग्णता निवृत्ती धारकास पुनर्नियुक्त करण्यापूर्वी

---

44. शासकीय कर्मचाऱ्याचे सेवापुस्तकाचा विहीत नमुना म.ना.से. (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम 1981 मधील कोणत्या परिशिष्टात देण्यात आला आहे ?

(1) परिशिष्ट तीन

(2) परिशिष्ट चार

(3) परिशिष्ट पाच

(4) परिशिष्ट सहा

---

45. म.ना.से. (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम 1981 च्या नियम 9(14) नुसार कर्तव्यामध्ये खालील कोणत्या बाबीचा समावेश होतो ?

अ. परिवीक्षाधीन म्हणून केलेली सेवा

ब. शासनाच्या आदेशाद्वारे किंवा त्यान्वये प्राधिकृत केलेला निदेशन पाठ्यक्रम अथवा प्रशिक्षण पाठ्यक्रम

क. पदग्रहण अवधी

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ

(2) फक्त अ आणि क

(3) वरील सर्व

(4) फक्त क

46. म.ना.से. (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, 1981 हे महाराष्ट्र शासनाच्या कोणत्या विभागामार्फत प्रसिद्ध करण्यात आले आहेत ?

(1) सामान्य प्रशासन विभाग

(2) वित्त विभाग

(3) संसदीय कार्य विभाग

(4) विधी व न्याय विभाग

---

47. म.ना.से. (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, 1981 मधील तरतुदींनुसार 'शासन' म्हणजे

(1) महाराष्ट्राचे राज्यपाल

(2) महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री

(3) विभागाचे मंत्री

(4) विभाग प्रमुख

---

48. महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) 1981 हे नियम कधीपासून अंमलात आले.

(1) 1 जून 1981 (2) 15 ऑगस्ट 1981

(3) 1 ऑगस्ट 1981 (4) 15 जून 1981

---

49. पुढीलपैकी योग्य विधाने ओळखा.

अ. दोन किंवा त्याहुन अधिक शासकीय कर्मचाऱ्यांची एकाच स्थायी पदावर एकाच वेळी कायम नियुक्ती करता येत नाही.

ब. शासकीय कर्मचाऱ्याची एकाच वेळी दोन किंवा त्याहुन अधिक स्वतंत्र व स्थायी पदांवर नियुक्ती करता येत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ योग्य

(2) फक्त ब योग्य

(3) अ आणि ब दोन्ही योग्य

(4) अ आणि ब दोन्ही अयोग्य

---

50. दुय्यम कार्यालयात ठेवलेल्या सेवा पुस्तकांची तपासणी करणे, हे कार्यालयाच्या कोणत्या अधिकाऱ्याचे कर्तव्य आहे ?

(1) कार्यालय प्रमुख

(2) सक्षम अधिकारी

(3) तपासणी करणारा अधिकारी

(4) लेखा परीक्षा अधिकारी

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

51. डॉ. बी.आर. आंबेडकर यांनी भारतीय संविधानाच्या एका अनुच्छेदाला "भारतीय संविधानाचे हृदय आणि आत्मा" असे म्हटले आहे. खालीलपैकी कोणता मूलभूत हक्क त्यात आहे ?

(1) स्वातंत्र्याचा अधिकार
(2) घटनात्मक उपायांचा अधिकार
(3) प्राथमिक शिक्षणाचा अधिकार
(4) धार्मिक स्वातंत्र्याचा अधिकार

---

52. खालीलपैकी कशाचा समावेश राज्य धोरणाच्या निदेशक तत्वांमध्ये होत ***नाही*** ?

(1) नागरिकांकरिता एकरूप नागरी संहिता लाभावी यासाठी राज्य प्रयत्नशील राहील.

(2) गाई व वासरे आणि इतर दुभती व जूपणीची गुरे यांच्या जातीचे जतन करणे व त्यांच्या कत्तलीस मनाई करणे याकरिता उपाययोजना करील.

(3) राज्याच्या लोकसेवांमध्ये न्याययंत्रणा कार्यकारी यंत्रणेपासून वेगळी ठेवण्याकरिता राज्य उपाययोजना करील.

(4) आपल्या समिश्र संस्कृतीच्या समृद्ध वारशाचे मोल जाणून तो जतन करण्याचे प्रयत्न करणे.

---

53. भारतीय राज्यघटनेतील खालील कोणते अनुच्छेद हे न्यायपालिकेला कार्यकारी यंत्रणेपासून वेगळे करण्याचे संदर्भात आहे ?

(1) अनुच्छेद 48 (2) अनुच्छेद 50 (3) अनुच्छेद 51 (4) अनुच्छेद 49

---

54. मूलभूत हक्कांचा संरक्षक खालीलपैकी कोण आहे ?

(1) विधीमंडळ
(2) कार्यकारी मंडळ
(3) राजकीय पक्ष
(4) न्यायपालिका

---

55. संविधानाच्या 25 व्या कलमानूसार 'हिंदू' या शब्दोल्लेखात खालीलपैकी कोणत्या धर्माची उपासना करणाऱ्या व्यक्तींचा समावेश आहे ?

(1) फक्त हिंदू
(2) फक्त हिंदू, जैन व बौद्ध
(3) हिंदू, शीख, जैन व बौद्ध
(4) वरीलपैकी नाही

---

56. प्रतिबंधक स्थानबद्धते संदर्भात भारतीय घटनेतील कोणते अनुच्छेद संबंधित आहे ?

(1) अनुच्छेद 19
(2) अनुच्छेद 21
(3) अनुच्छेद 22
(4) अनुच्छेद 25

57. खालील विधानांपैकी ***चुकीचे*** विधान निवडा.

(1) केशवानंद भारती ह्या केस मध्ये 25 व्या घटनादुरुस्तीला सर्वोच्च न्यायालयात आव्हान देण्यात आले होते.

(2) अनुच्छेद 40 हे ग्रामपंचायतीचे आयोजन करणे बाबत आहे.

(3) अनुच्छेद 44 हे ऐतिहासिक स्वारस्य व राष्ट्रीय महत्व असलेल्या सर्व स्मारकांचे संरक्षण करण्याचे संदर्भात आहे.

(4) अनुच्छेद 29 हे अल्पसंख्यांकांच्या हिताचे संदर्भात आहे.

---

58. संविधानानुसार

अ. राज्य धोरणांची निदेशक तत्वे न्यायालयाकरवी अंमलबजावणी योग्य असणार नाही.

ब. सदर तत्वे देशाच्या शासन व्यवहाराच्या दृष्टीने मूलभूत आहेत आणि कायदे करताना ही तत्वे लागू करणे हे राज्याचे कर्तव्य असेल.

पर्यायी उत्तरे :

(1) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत

(2) विधान अ बरोबर असून विधान ब चुकीचे आहे

(3) विधान ब बरोबर असून विधान अ चुकीचे आहे

(4) दोन्ही विधाने चुकीचे आहेत

---

59. बालकांसाठी सहा वर्ष पूर्ण होईपर्यंत प्रारंभिक बाल्यवस्थेतील देखभाल व शिक्षणाची तरतूद संविधानाच्या कोणत्या अनुच्छेदान्वये करण्यात आली आहे ?

(1) अनुच्छेद 21 क (2) अनुच्छेद 45

(3) अनुच्छेद 21 (4) अनुच्छेद 23

---

60. सन 2002 च्या 86 व्या घटनादुरुस्तीने भारतीय राज्यघटनेमध्ये खालील मूलभूत कर्तव्याचा समावेश करण्यात आला आहे ?

(1) संविधानाचे पालन करणे आणि राष्ट्रध्वज व राष्ट्रगीत यांचा आदर करणे.

(2) राष्ट्रीय स्वातंत्र्य लढयास स्फूर्ती मिळाली त्या उदात्त आदर्शांची जोपासना करून त्यांचे अनुकरण करणे.

(3) सार्वजनिक मालमत्तेचे रक्षण करणे व हिंसाचाराचा निग्रहपूर्वक त्याग करणे.

(4) माता-पित्याने व पालकाने सहा ते चौदा वर्षा दरम्यानचे आपले अपत्य किंवा पाल्य याला शिक्षणाची संधी देणे.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

61. संविधानाचा भाग चार क केव्हापासून लागू झाला आहे ?

(1) दि. 6 जून 1976 (2) दि. 3 जानेवारी 1977

(3) दि. 20 जून 1979 (4) दि. 10 ऑगस्ट 1975

---

62. संविधानाच्या कोणत्या भागामध्ये 'अस्पृश्यता' नष्ट करण्याची तरतूद करण्यात आली आहे ?

(1) मूलभूत हक्क (2) राज्य धोरणाची निदेशक तत्वे

(3) मूलभूत कर्तव्य (4) यापैकी नाही

---

63. भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 20 नुसार अपराधा बाबतच्या दोषसिद्धी बाबत खालील कोणते संरक्षण दिले आहे ?

अ. अंमलात नसलेल्या कायद्याचा भंग झाल्यामुळे अशा अपराधाबद्दल दोषी ठरविली जाणार नाही.

ब. एकाच अपराधाबद्दल एकापेक्षा अधिक वेळा खटला चालविला जाणार नाही.

क. एकाच अपराधाबद्दल एकापेक्षा अधिक वेळा शिक्षा दिली जाणार नाही.

ड. कोणत्याही अपराधाचा आरोप असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीवर स्वत:विरुद्ध साक्षीदार होण्याची सक्ती केली जाऊ शकते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ (2) फक्त अ आणि ड (3) फक्त ब आणि क (4) फक्त क

---

64. संविधानाच्या कोणत्या घटनादुरुस्तीद्वारे 'मालमत्तेचा हक्क' हा मुलभुत हक्क म्हणून वगळण्यात आला आहे ?

(1) 42 व्या (2) 44 व्या (3) 46 व्या (4) 48 व्या

---

65. भारतीय राज्यघटनेच्या 86 व्या घटनादुरुस्तीने कोणता अधिकार हा मूलभूत अधिकारापैकी एक अधिकार करण्यात आला आहे ?

(1) रोजगार (2) शिक्षण

(3) शालेय आहार (4) माहिती

---

66. संविधानानुसार

अ. अटक झालेल्या कोणत्याही व्यक्तीस अशा अटकेपासून चोवीस तासांच्या कालावधीत दंडाधिकाऱ्यापूढे हजर केले जाईल.

ब. जी व्यक्ती त्यावेळी शत्रूदेशीय असेल किंवा ज्या व्यक्तीला प्रतिबंधक स्थानबद्धतेची तरतूद असणाऱ्या कायद्याखाली अटक केली आहे अशा व्यक्तीला वरील तरतूद लागू होणार नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ बरोबर (2) फक्त ब बरोबर

(3) अ व ब दोन्ही बरोबर (4) अ व ब दोन्ही चुकीचे

67. पुरुष व स्त्रिया या दोघांनाही समान कामासाठी समान वेतन देण्याची तरतूद संविधानाच्या कोणत्या भागात आहे ?

(1) मूलभूत हक्क
(2) राज्य धोरणाची निदेशक तत्वे
(3) मूलभूत कर्तव्य
(4) यापैकी नाही

68. राज्यघटनेमध्ये, गाई व वासरे आणि इतर दुभती गुरे यांच्या जातीचे जतन करणे आणि त्यांच्या कत्तलीस मनाई करणे या करिता उपाय योजना करील. या तरतुदीचा समावेश कशामध्ये करण्यात आला आहे ?

(1) धार्मिक स्वातंत्र्याचा मूलभूत हक्क
(2) सांस्कृतिक व शैक्षणिक मूलभूत हक्क
(3) राज्य धोरणाची निदेशक तत्वे
(4) मूलभूत कर्तव्ये

69. भारतीय राज्यघटनेनुसार खालीलपैकी कोणते मूलभूत कर्तव्य ***नाही*** ?

(1) सार्वजनिक निवडणुकीत मतदान करणे
(2) वैज्ञानिक स्वभाव विकसित करणे
(3) सार्वजनिक मालमत्तेचे रक्षण करणे
(4) संविधानाचे पालन करणे आणि त्याच्या आदर्शांचा आदर करणे

70. जोड्या जुळवा :

अ.	ग्रामपंचायतीचे संघटन	i.	अनुच्छेद 48
ब.	सहकारी संस्थांचे प्रवर्तन	ii.	अनुच्छेद 43 ब
क.	कृषि व पशुसंवर्धन यांची व्यवस्था	iii.	अनुच्छेद 40

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क
(1)	iii	ii	i
(2)	i	ii	iii
(3)	ii	iii	i
(4)	iii	i	ii

71. अल्पसंख्यांक वर्गाच्या शैक्षणिक हितसंबंधांचे संरक्षणाबाबत भारतीय संविधानातील पुढीलपैकी कोणत्या अनुच्छेदात तरतूद करण्यात आली आहे ?

(1) अनुच्छेद 28 (2) अनुच्छेद 29

(3) अनुच्छेद 16 (4) अनुच्छेद 30

---

72. सर्वोच्च न्यायालयाने मोफत शिक्षणाचा अधिकार हा कोणत्या अधिकारात समावेश केला आहे ?

(1) जगण्याचा अधिकार (Right to Life)

(2) शोषणा विरुद्धचा अधिकार (Right against Exploitation)

(3) भाषण स्वातंत्र्याचा अधिकार (Right to Freedom of Speech)

(4) सांस्कृतिक व शैक्षणिक अधिकार (Cultural and Educational Rights)

---

73. खालील कोणता अधिकार मूलभूत अधिकार ***नाही*** ?

(1) शोषणाविरुद्ध अधिकार

(2) सांस्कृतिक आणि शैक्षणिक अधिकार

(3) घटनात्मक उपाययोजनांचा अधिकार

(4) मालमत्तेचा अधिकार

---

74. राज्यघटनेनुसार खालीलपैकी कशाचा समावेश 'कायदा' या व्याख्येत होत ***नाही*** ?

(1) अध्यादेश (2) आदेश

(3) रूढी (4) यापैकी नाही

---

75. भारतीय संविधानाच्या कोणत्या अनुच्छेदांमध्ये मूलभूत अधिकार हे हमी दिलेले अधिकार आहेत ?

(1) अनुच्छेद 15 ते 36

(2) अनुच्छेद 14 ते 35

(3) अनुच्छेद 19 ते 38

(4) अनुच्छेद 36 ते 51

विभाग – ब

76. सांविधीक नियम व आदेश काढतांना कोणत्या विभागाशी विचारविनिमय करणे आवश्यक आहे ?

(1) सामान्य प्रशासन विभाग

(2) विधी व न्याय विभाग

(3) वित्त व नियोजन विभाग

(4) महसूल व वन विभाग

77. जन्म-मृत्यु नोंदणी अधिनियम ________ हा केंद्रीय कायदा आहे.

(1) 1970 (2) 1972

(3) 1964 (4) 1969

78. राज्य विधानमंडळामध्ये मांडलेल्या प्रत्येक विधेयकाची प्रत माहितीसाठी कोणाकडे सादर करावी लागते ?

(1) राष्ट्रपती

(2) राज्यपाल

(3) केंद्र सरकार

(4) राज्यपाल व केंद्र सरकार

79. मराठी भाषेचा सर्वांगीण विकास, भाषा आणि साहित्य संस्कृतीची जोपासना/संवर्धन करण्याच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र राज्य सांस्कृतिक धोरण, 2010 मध्ये अंतर्भुत केलेला कोणता उपक्रम दरवर्षी मुंबई व मुंबई उपनगर वगळून राज्यातील सर्व जिल्ह्यांमध्ये आयोजित केला जातो ?

(1) मराठी भाषा दिवस

(2) मराठी भाषा पंधरवडा

(3) पुस्तकांचे गांव

(4) ग्रंथोत्सव

80. महाराष्ट्रात सेवा हक्क अधिनियम कधी लागू करण्यात आला ?

(1) 2012 (2) 2005

(3) 2015 (4) 2016

81. महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम क्र. 88 अन्वये कोणत्याही सदस्यास ज्या बाबीसाठी उत्तर देण्यात आले असेल अशी कोणतीही बाब अधिक स्पष्ट करण्याच्या कारणास्तव ________ प्रश्न विचारता येईल.

(1) तारांकित (2) अतारांकित

(3) पुरवणी (4) पूरक

---

82. विधीमंडळात ज्या प्रश्नाचे उत्तर केवळ लेखी दिले जाते त्याला काय म्हणतात ?

(1) तारांकित (2) अल्पसूचना प्रश्न

(3) पुरवणी प्रश्न (4) अतारांकित प्रश्न

---

83. अल्पवेळ चर्चा उपस्थित करण्यासंबंधीच्या सूचनेच्या पृष्ठयर्थ किमान इतर ________ सदस्यांनी त्यावर सही केलेली असेल.

(1) 1 (2) 2

(3) 3 (4) 4

---

84. खालीलपैकी कोणते अंदाजसमितीचे कर्तव्य ***नाही*** ?

(1) खर्चाच्या अंदाजाची तपशीलवार छाननी करणे

(2) पूरक अनुदानासाठीच्या मागण्यांची छाननी करणे

(3) राज्य शासनाच्या वित्तीय लेखांचे परिनिरीक्षण करणे

(4) वित्तीय प्रश्नांवर सरकारला सल्ला देणे

---

85. राज्य शासनाच्या वित्तीय लेखांचे व त्यावरील लेखापरीक्षण अहवालाचे परिनिरीक्षण ________ समितीमार्फत करण्यात येते.

(1) अंदाज समिती

(2) लोकलेखा समिती

(3) सार्वजनिक उपक्रम समिती

(4) उपविधान समिती

86. एखाद्या राज्यातील विधानपरिषदेच्या सदस्यांची संख्या किमान किती असते ?

(1) साठ (2) चाळीस

(3) पन्नास (4) सत्तर

---

87. खालीलपैकी कोणत्या राज्यात विधानमंडळाची दोन सभागृहे ***नाहीत*** ?

(1) महाराष्ट्र (2) कर्नाटक

(3) आंध्रप्रदेश (4) मध्यप्रदेश

---

88. राज्य विधानमंडळाच्या सभागृहाची गणपूर्ती किती आहे ?

(1) दहा सदस्य किंवा त्या सभागृहाच्या एकूण सदस्य संख्येच्या एक दशांश यापैकी कमी असेल ती

(2) दहा सदस्य

(3) सभागृहातील एकूण सदस्य संख्येच्या एक दशांश

(4) दहा सदस्य किंवा त्या सभागृहाच्या एकूण सदस्य संख्येच्या एक दशांश यापैकी जी अधिक असेल ती

---

89. विधानमंडळाच्या विरामकालात अध्यादेश प्रस्थापित करण्याचा राज्यपालांचा अधिकार संविधानाच्या कोणत्या अनुच्छेदानुसार आहे ?

(1) अनुच्छेद 210

(2) अनुच्छेद 211

(3) अनुच्छेद 212

(4) अनुच्छेद 213

---

90. देशातील एकूण किती राज्यामध्ये विधानपरिषद अस्तित्वात आहे ?

(1) 5 (2) 6

(3) 10 (4) 12

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

91. 'ब' वर्ग दप्तरी दाखल कागदपत्रे किती काळ जतन करून ठेवणे आवश्यक आहे ?

(1) पाच वर्षे (2) एक वर्षे

(3) तीस वर्षे (4) कायमस्वरूपी

---

92. सर्वसाधारण प्रकरणे किती दिवसात निकालात काढण्यात यावीत ?

(1) चार दिवसाच्या आत

(2) एक आठवड्याच्या आत

(3) पंधरा दिवसाच्या आत

(4) 30 दिवसाच्या आत

---

93. तातडीचे प्राथम्यक्रम असणाऱ्या नस्तीवर किती दिवसांत कार्यवाही अपेक्षित आहे ?

(1) एक दिवस (2) दोन दिवस

(3) सात दिवस (4) चार दिवस

---

94. ज्या कागदपत्राबाबतचा विचारविनिमय, हा त्या फायलीचा विषय आहे अशा कागदपत्रावर ________ अशी चिठ्ठी लावण्यात यावी.

(1) मान्यतेसाठी मसुदा

(2) विचाराधीन कागदपत्रे

(3) निकडीचे

(4) वरीलपैकी नाही

---

95. 'अ' व 'ब' वर्गामध्ये वर्गीकरण केलेल्या नस्तींचे किती वर्षांनी पुनर्विलोकन करण्यात येते ?

(1) दर तीन वर्षांनी

(2) दर दहा वर्षांनी

(3) दर पाच वर्षांनी

(4) दर सात वर्षांनी

96. अधिकाऱ्याने चर्चेसाठी कार्यालयाकडे पाठवलेली प्रकरणे किती कालावधीत चर्चेसाठी घेण्यात यावीत ?

(1) 24 तासांच्या आत

(2) चार दिवसाच्या आत

(3) एका आठवड्याच्या आत

(4) वरीलपैकी एकही नाही

---

97. नवीन प्रकरण चालू करतांना कोणत्या पत्राचा वापर करावा ?

(1) निर्देश पत्र (2) पृथक पत्र

(3) साधे पत्र (4) आवक पत्र

---

98. फाइल केलेल्या प्रकरणांची सूची नि स्थलांतर नोंदपत्रे वेगळी ठेवून ती 'ड' वर्गाचा अभिलेख म्हणून किती कालावधीकरीता जतन करावीत ?

(1) एक वर्ष

(2) पाच वर्ष

(3) वीस वर्ष

(4) तीस वर्ष

---

99. वित्त विभागाकडे 3 आठ्वडयाहून अधिक काळ प्रलंबित असणाऱ्या संदर्भाची सूची वित्त विभागाकडे किती दिवसांनी पाठविण्यात यावी ?

(1) 7 दिवस (2) 10 दिवस

(3) 15 दिवस (4) 30 दिवस

---

100. मंत्रालयीन विभाग मध्ये खालीलपैकी कोणती प्राथम्यक्रमाची चिन्हे वापरण्यात येत ***नाही*** ?

(1) टंचाई प्राथम्य

(2) विधानसभा/विधानपरिषद प्रश्न

(3) निकडीचे

(4) सर्वसाधारण

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

विभाग – क

76. महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग (सदस्य व कर्मचारी) (सेवेच्या शर्ती) विनियम 1971 नुसार "नियुक्ती वेतनार्ह सेवा" यामध्ये खालील बाबींचा समावेश आहे :

विधान (अ) – सदस्याने सदस्य या नात्याने कर्तव्यार्थ व्यतीत केलेला काळ.

विधान (ब) – पूर्ण वेतनाएवढ्या रजावेतनी रजेवर असताना अनुपस्थितीचा कोणताही कालावधी.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त विधान (अ) बरोबर आहे (2) फक्त विधान (ब) बरोबर आहे

(3) विधाने (अ) आणि ब दोन्ही बरोबर आहेत (4) विधाने (अ) आणि (ब) दोन्ही चूक आहेत

---

77. महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग (सदस्य व कर्मचारी) (सेवेच्या शर्ती) विनियम 1971 मधील तरतुदीसंदर्भात खालील जोड्या जुळवा :

	भाग		*तरतुदी*
अ.	भाग-3	i.	प्रवासभत्ता
ब.	भाग-4	ii.	(आयोगाच्या कार्यालयाची) रचना
क.	भाग-5	iii.	रजा
ड.	भाग-6	iv.	निवृत्तिवेतन आणि भविष्यनिर्वाह निधी

पर्यायी उत्तरे :

	अ	**ब**	**क**	**ड**
(1)	iv	iii	ii	i
(2)	iii	iv	i	ii
(3)	iii	ii	i	iv
(4)	ii	i	iv	iii

---

78. महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगातील वर्ग-चार (गट-ड) मधील कर्मचाऱ्यांची नेमणूक खालीलपैकी कोणाकडुन करण्यात येते ?

(1) अध्यक्ष (2) अवरसचिव-आस्थापना

(3) उपसचिव-आस्थापना (4) सचिव

---

79. महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग (सदस्य व कर्मचारी) (सेवेच्या शर्ती) विनियम 1971 हे विनियम भारतीय संविधानाच्या कोणत्या अनुच्छेदान्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा वापर करून तयार करण्यात आले आहेत ?

(1) अनुच्छेद 318 (2) अनुच्छेद 320

(3) अनुच्छेद 321 (4) अनुच्छेद 323

---

80. आयोगाच्या सरळसेवा विभागामार्फत दोन पदांसाठी प्रसिद्ध केलेल्या जाहिरातीस अनुसरुन मुलाखतीसाठी किती उमेदवार बोलाविणे अनिवार्य आहे ?

(1) दहा (2) आठ (3) सहा (4) पाच

---

81. सरळसेवा भरतीकरीता मुलाखतीमधुन शिफारसीसाठी विचारक्षेत्रात येण्यासाठी मागासवर्गीय उमेदवारांना मुलाखतीमध्ये किमान किती टक्के गुण प्राप्त होणे आवश्यक आहे ?

(1) 35% (2) 40% (3) 41% (4) 45%

---

82. उन्नत व प्रगत व्यक्ती/गट याकरीता नॉन क्रिमीलेअरची उत्पन्न मर्यादा सध्या किती व कोणत्या शासन निर्णयानुसार आहे ?

(1) सहा लाख, 13 सप्टेंबर, 2016 (2) दहा लाख, 05 मे, 2018

(3) आठ लाख, 16 डिसेंबर, 2017 (4) सात लाख, 20 नोव्हेंबर, 2017

---

83. आयोगाने प्रसिद्ध केलेल्या एका स्पर्धा परीक्षेच्या जाहिरातीत पूर्व, मुख्य परीक्षा व मुलाखत असे टप्पे आहेत, तर उमेदवारांनी शैक्षणिक अर्हता कोणत्या दिनांकापर्यंत धारण करणे आवश्यक आहे ?

(1) जाहिरात प्रसिद्ध झाली त्या दिनांकापर्यंत

(2) जाहिरातीनुसार पूर्व परीक्षेचा अर्ज स्विकारण्याच्या अंतिम दिनांकापर्यंत

(3) मुख्य परीक्षेच्या दिनांकापर्यंत

(4) मुख्य परीक्षेच्या अर्ज स्विकारण्याच्या अंतिम दिनांकापर्यंत

---

84. आयोगाच्या कार्यालयातील अवर सचिवांची नियुक्ती तीन महिन्यापेक्षा अधिक कालावधीसाठी नसेल, तर कोणाची मान्यता आवश्यक आहे ?

(1) आयोगाचे अध्यक्ष (2) संपूर्ण आयोगाची

(3) सामान्य प्रशासन विभाग (4) राज्यपाल

---

85. अचूक पर्याय निवडा :

विधान (अ) – महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग कार्यालयाचे अधिकृत ट्विटर हॅण्डल ऑगस्ट, 2021 पासून सुरू करण्यात आले आहे.

विधान (ब) – महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाकडुन प्रसिद्ध करण्यात येणारी प्रसिद्धीपत्रक, जाहिराती, निकाल इत्यादी संदर्भात अद्यावत माहिती उमेदवारांपर्यंत वेळेत पोहचावी या हेतुने आयोगाकडुन टेलिग्राम चॅनल (t.me/official_mpsc) सुरू करण्यात आला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त विधान (अ) बरोबर आहे (2) फक्त विधान (ब) बरोबर आहे

(3) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत (4) दोन्ही विधाने चूक आहेत

---

86. आयोगाच्या कार्यनियमावली तरतुदीसंदर्भात खालील जोड्या जुळवा :

नियम			*तरतुदी*
अ.	नियम क्र. 8	i.	सरळसेवा निवडप्रक्रिया तपशील
ब.	नियम क्र. 9	ii.	स्पर्धापरीक्षा निवडप्रक्रिया तपशील
क.	नियम क्र. 10	iii.	नियमन पद्धत
ड.	नियम क्र. 12	iv.	मुलाखत समितीची नियुक्ती व निकालाची घोषणा

पर्यायी उत्तरे :

	अ	**ब**	**क**	**ड**
(1)	i	ii	iv	iii
(2)	ii	i	iv	iii
(3)	ii	iii	i	iv
(4)	iv	iii	ii	i

---

87. वैद्यकीय शिक्षण व औषधीद्रव्ये विभागाच्या सहाय्यक प्राध्यापक, सहयोगी प्राध्यापक आणि प्राध्यापक या पदांच्या प्रतिक्षा यादीचा कालावधी 2 वर्षाकरीता वाढविण्याबाबतची सुधारणा आयोगाच्या कार्यनियमावलीमध्ये कोणत्या दिनांकास करण्यात आली ?

(1) 28 डिसेंबर, 2016
(2) 25 डिसेंबर, 2016
(3) 20 डिसेंबर, 2016
(4) 15 डिसेंबर, 2016

---

88. आयोगाने प्रसिद्ध केलेल्या पदाच्या मुलाखतीच्या तारखा ठरविणे आयोगाच्या कार्यनियमावलीनुसार खालीलपैकी कोणाच्या अखत्यारीत येते ?

(1) सचिव
(2) मुलाखत समिती
(3) अध्यक्ष
(4) आयोग

---

89. आयोगाच्या कार्यनियमावलीनुसार आयोगाची बैठक कधी आयोजित करणे अपेक्षित आहे ?

(1) प्रत्येक महिन्यात एकदा
(2) दोन महिन्यात एकदा
(3) प्रत्येक महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात
(4) तीन महिन्यात एकदा

---

90. महाराष्ट्र वन सेवा परीक्षेमध्ये सहायक वन संरक्षक गट-अ, वन क्षेत्रपाल गट-ब अशी पदे आहेत.
सदर परीक्षेतील काही उमेदवार रूजु झाले नाहीत. त्या बदली शासनाने पर्यायी उमेदवारांची मागणी केली आहे.
तर खालील कार्यवाही करण्यात येईल.

(1) आयोग स्तरावर निर्णय घेवून प्रतिक्षा यादीतून उमेदवार उपलब्ध करून देतील.
(2) मंत्रीमंडळाने ठराव केला असल्यामुळे प्रतिक्षा यादीतून उमेदवार उपलब्ध करून देण्यात येतील.
(3) शासनास निकड असली तरी बहुसंवर्ग पदांच्या प्रतिक्षायादी संदर्भातील तरतुदीनुसार उमेदवार उपलब्ध करून देता येणार नाहीत.
(4) शासनाची निकड विचारात घेवून प्रतिक्षा यादीतील उमेदवार उपलब्ध करून देण्यात येतील.

91. विद्यमान परीक्षा योजनेनुसार राज्य सेवा परीक्षेतून शासनाच्या विविध मंत्रालयीन विभागाच्या अधिपत्याखालील एकूण किती संवर्गाची पदे भरण्यात येतात ?

(1) 28 संवर्ग

(2) 25 संवर्ग

(3) 19 संवर्ग

(4) 30 संवर्ग

---

92. खालीलपैकी अचूक पर्याय निवडा :

अ. आयोगाच्या कामकाजाचा वार्षिक अहवाल तयार करताना दरवर्षी दि. 1 एप्रिल ते 31 मार्च हा कालावधी विचारात घेण्यात येतो.

ब. आयोगाने दिलेल्या सल्ल्यानुसार कार्यवाही करणे शासनास बंधनकारक आहे.

क. आयोगाचा सल्ला शासनाने स्विकारला नाही अशा प्रकरणाबाबतचा अहवाल राज्यपालांना सादर करणे आयोगास अनिवार्य आहे.

पर्याय उत्तरे :

(1) फक्त अ आणि ब (2) फक्त अ आणि क

(3) अ, ब आणि क (4) फक्त ब

---

93. उन्नत व प्रगत व्यक्ती/गट याकरिता नॉन क्रिमीलेअरची उत्पन्न मर्यादा सध्या दि. ____________ च्या शासननिर्णयानुसार ____________ निश्चीत करण्यात आली आहे.

(1) 13 सप्टेंबर, 2016, सहा लक्ष

(2) 20 नोव्हेंबर, 2017, सात लक्ष

(3) 16 डिसेंबर, 2017, आठ लक्ष

(4) 05 मे, 2018 दहा लक्ष

---

94. राज्य सेवा परिक्षान्वये शासन सेवेतील प्रवेशासाठी मागासवर्गीय माजी सैनिकांसाठी कमाल वयोमर्यादा किती वर्षे आहे ?

(1) 38 वर्षे (2) 48 वर्षे

(3) 43 वर्षे (4) 45 वर्षे

---

95. राज्य सेवा पूर्व परीक्षेसाठी अर्ज करताना उमेदवारांना किती परीक्षा शुल्क भरणे आवश्यक आहे ?

(1) अमागास ₹ 500 मागासवर्गीय ₹ 300

(2) अमागास ₹ 719 मागासवर्गीय ₹ 449

(3) अमागास ₹ 544 मागासवर्गीय ₹ 344

(4) यापैकी नाही

---

96. खालीलपैकी अचूक पर्याय निवडा :

विधान (अ) – राज्य लोकसेवा आयोगाचा सदस्य मुख्यमंत्र्यास संबोधून आपल्या सहीनिशी आपल्या पदाचा लेखी राजीनामा देऊ शकेल.

विधान (ब) – लोकसेवा आयोगाचा सदस्य म्हणून पद धारण करीत असेल ती व्यक्ती, तिचा पदावधी समाप्त झाल्यावर, त्या पदावर पुनर्नियुक्ती होण्यास पात्र नसेल.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त विधान (अ) बरोबर
(2) फक्त विधान (ब) बरोबर
(3) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
(4) दोन्ही विधाने चूक आहेत

---

97. राज्य विधानमंडळाने केलेल्या अधिनियमाद्वारे राज्य लोकसेवा आयोगाकडून राज्याच्या सेवाबाबतची अतिरिक्त कार्ये पार पाडण्याची तरतुद भारतीय संविधानाच्या कोणत्या अनुच्छेदामध्ये आहे ?

(1) अनुच्छेद 320
(2) अनुच्छेद 321
(3) अनुच्छेद 322
(4) अनुच्छेद 323

---

98. पर्याय निवडा :

विधान (अ) – राज्य लोकसेवा आयोगाचा अध्यक्ष फक्त संघ लोकसेवा आयोगाचा सदस्य म्हणून नियुक्ती होण्यास पात्र असेल.

विधान (ब) – राज्य लोकसेवा आयोगाचा सदस्य भारत सरकारच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या कोणत्याही नोकरीस पात्र असेल.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधान (अ) बरोबर, (ब) चूक आहे
(2) विधान (अ) चूक, (ब) बरोबर आहे
(3) दोन्ही विधाने चूक आहेत
(4) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत

---

99. खालीलपैकी अचूक पर्याय निवडा :

विधान (अ) – संघ किंवा राज्य लोकसेवा आयोगाचा खर्च भारताच्या किंवा राज्यांच्या एकत्रित निधीतून भागविण्याची तरतूद भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद 322 मध्ये आहे.

विधान (ब) – आयोगाचा सदस्य आणि कर्मचारीवर्ग यांच्या सेवाशर्तींबाबत विनियम करण्याच्या अधिकाराची तरतूद संविधानाच्या अनुच्छेद 317 मध्ये आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त विधान (अ) बरोबर
(2) फक्त विधान (ब) बरोबर
(3) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
(4) दोन्ही विधाने चूक आहेत

---

100. राज्य लोकसेवा आयोगाचा सदस्य नादार असल्याचे न्यायनिर्णित झाल्यास त्याला त्याच्या पदावरून दूर करण्याचे अधिकार खालीलपैकी कोणास आहेत ?

(1) सर्वोच्च न्यायालय
(2) राज्याचे महाधिवक्ता
(3) राष्ट्रपती
(4) राज्यपाल

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे.....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. **201.** सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले ?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव **खालीलप्रमाणे** प्रश्न क्र. **201** समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. **201.** ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तर-क्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK